

Sve više prijava korupcije – sve manje suđenja

Zatvorsku kaznu za korupciju u Bosni i Hercegovini (BiH) dobije tek svaki peti osuđenik, iako je ona propisana zakonom za većinu koruptivnih djela.

U proteklih pet godina optuženi su oslobođeni u trećini od 1.458 suđenja za korupciju. Sudovi su izrekli samo 211 zatvorskih kazni. U ostalim slučajevima osuđeni su dobili uvjetne i novčane kazne, pokazuju podaci Visokog sudskog i tužilačkog vijeća BiH (VSTV), nadležnog da imenuje i razrješava tužioce i sudije, te unapređuje rad pravosuđa.

Optužnice protiv vodećih političara padaju na sudovima, a samo mali broj njihovih kolega na nižim pozicijama vlasti dobije kaznu zatvora. Međutim, veliki broj njih bude pomilovan i prije početka izdržavanja kazne ili nakon nekoliko mjeseci provedenih iza rešetaka.

“Ovakva kaznena politika je, čak, motivacija za nova krivična djela”, kaže Meddžida Kreso, predsjednica Suda BiH.

Pred ovim sudom je u proteklih pet godina pod optužbom za korupciju procesuirano 25 osoba, ali su zatvorske kazne izrečene samo trojici. Protiv njih pet suđenja je u toku, ostali su oslobođeni ili su dobili uvjetne ili novčane kazne.

Kreso kaže da predsjednici sudova ne mogu narediti sudijama da donose strožije presude, mogu djelovati samo savjetodavno.

U istom periodu sudovi u Federaciji BiH (FBiH) su zatvorom kaznili 13 posto osuđenih za korupciju, a sudovi u Republici Srpskoj (RS) 30 posto. Najstrožije su korupciju kažnjavali sudovi u Brčko distriktu, dosudivši zatvor u 71 posto slučajeva.

Damjan Kaurinović, predsjednik Apelacionog suda Brčko distrikta, kaže da su blage presude jasan pokazatelj da pravosuđe u BiH procesuirala samo sitne slučajeve korupcije.

Osim toga, sudovi u BiH izriču sve manje presuda za korupciju, iako broj prijavljenih slučajeva raste. Tako su tužioci krajem prošle godine radili na 3.615 prijavi, što je skoro 900 prijavi više nego 2004. godine. Istovremeno, sudovi su procesuirali 238 predmeta, odnosno 136 predmeta manje nego pet godina ranije.

Duge istrage protiv Dodika, Lagumdžije i Hadžića

Korupcija u BiH poprima zabrinjavajuće razmjere, stoji u pismu iz novembra 2010. godine kojim je Milorad Novković, predsjednik VSTV-a, pozvao sve sudije i tužioce u BiH na oštriju borbu protiv korupcije. Upozorio ih je da će biti tražena njihova odgovornost, ako u periodu od dvije do četiri godine ne pokažu konkretne rezultate.

“Sporo se otkrivaju ta krivična djela i vjerovatno ima i osoba koje su zaštićene”, rekao je Novković novinaru Centra za istraživačko novinarstvo (CIN) iz Sarajeva.

Analizirajući trajanje istraga protiv poznatih i utjecajnih političara, njima bliskih službenika i direktora javnih preduzeća, novinari CIN-a su utvrdili da one uglavnom traju mnogo duže od, zakonom predviđenih, šest mjeseci.

Tužilaštvo BiH je još u martu 2008. godine zatražilo dokumentaciju o građevinskim i drugim poslovima koje su Vlada i druge institucije RS-a sklapale sa firmama Integral grupe, u vlasništvu Slobodana i Slavice Stanković.

Državna agencija za istrage i zaštitu (SIPA) je u februaru 2009. godine dostavila Tužilaštvu BiH izvještaj u kojem su za organizovani kriminal, zloupotrebu položaja, pranje novca i poresku utaju osumnjičeni tadašnji premijer RS-a Milorad Dodik, šest ministara Vlade RS-a i šest visokih funkcionera i

rukovodilaca javnih institucija, te Stanković i njegova supruga.

SIPA je, između ostalog, navela da je zakon prekršen pri izgradnji zgrada Vlade i Radio-televizije RS-a u Banjoj Luci, te dionice autoputa Gradiška – Banja Luka, pri čemu je budžet RS-a oštećen za oko 115 miliona KM.

Dio slučaja Dodik je početkom juna prebačen na Specijalno tužilaštvo RS.

Nekoliko dana kasnije Tužilaštvo BiH je nakon skoro dvije godine odustalo od istrage protiv Zlatka Lagumdžije i Damira Hadžića, predsjednika i potpredsjednika Socijaldemokratske partije BiH te Seada Hasibovića, direktora Građevinskog preduzeća Butmir iz Sarajeva.

Njih je u ljeto 2009. godine prijavio Nihad Imamović, tadašnji direktor ASA Holdinga, navodeći da su od njega tražili 2,2 miliona KM kako bi iskoristili utjecaj u vlasti i omogućili ASA Holdingu da nastavi graditi započeti poslovni objekat u Sarajevu.

Slučaj je proslijeđen Kantonalnom tužilaštvu u Sarajevu.

CIN je nedavno pisao o slučaju Dragana Čovića koji je sa državnog nivoa prebačen na ovo tužilaštvo prije dvije godine.

Suđenje Čoviću s prekidima traje od oktobra 2005. godine. On je krajem 2006. godine nepravomoćno osuđen na pet godina zatvora, jer je u vrijeme dok je bio ministar finansija FBiH omogućio firmi Lijanović iz Širokog Brijega da izbjegne plaćanje blizu 1,9 miliona KM posebne takse na uvoz mesa. Međutim, Apelaciono vijeće suda BiH se sredinom 2008. godine proglasilo nenadležnim.

Suđenje nikad nije obnovljeno jer su, kako je otkrio CIN, ove dvije pravosudne institucije izgubile dio dokaznog materijala prilikom transportovanja dokumentacije.

Kantonalno tužilaštvo u Sarajevu duže od pet godina istražuje poslovanje Ibrahima Jusufrića, bivšeg direktora sarajevskog komunalnog preduzeća Gradski saobraćaj (GRAS), te još devet osoba.

U izvještaju Finansijske policije FBiH iz novembra 2006. godine stoji da je Uprava GRAS-a bez saglasnosti Vlade kantona nabavila četiri autopraonice za vozila gradskog prijevoza, pri čemu je favorizovala jednog dobavljača i sa njim sklopila štetan ugovor. Ova investicija je GRAS koštala 2,7 miliona KM, a sklapani su i drugi štetni ugovori, ukupne vrijednosti veće od 3,2 miliona KM.

Nives Kanevčev, glavna tužiteljica Kantona Sarajevo, objašnjava da su tužioci preopterećeni poslom te da svaki od devet tužilaca Odjela za privredni kriminal ovog tužilaštva radi na oko 100 predmeta.

Suđenja funkcionerima

Statistika pokazuje da tužioci u BiH sve češće odustaju od istrage. Prošle godine su donijeli 58,6 posto više naredbi o neprovođenju istrage nego 2006. godine.

Novković kaže da istraga jeste problem, ali dodaje da oni predmeti koji prevaziđu fazu istrage i dođu do suda kako-tako budu procesuirani.

U decembru 2007. godine pred Sudom BiH je počelo suđenje protiv 11 optuženih za zloupotrebu položaja, među kojima su i bivši premijeri Hercegovačko-neretvanskog kantona (HNK) Josip Merdžo i Miroslav Ćorić, bivši ministri unutrašnjih poslova Goran Bilić, Dragan Mandić i Tomislav Martinović, bivši zamjenik ministra Sead Šehić te bivši komesar policije Srećko Glibić. Optužnica ih tereti da su oštetili budžet HNK za blizu 7,8 miliona KM.

Vladini i policijski funkcioneri su, uz ostalo, optuženi da su

osiguranje institucija HNK povjerali privatnoj zaštitarskoj firmi Redarstvenik iz Mostara, iako prema Zakonu o unutrašnjim poslovima HNK jedino policija može osiguravati institucije. Redarstveniku je za četiri godine iz budžeta isplaćeno više od 1,3 miliona KM. Također su optuženi za nezakonito poklanjanje vozila MUP-a Hrvatskoj demokratskoj zajednici (HDZ), nogometnim klubovima, ali i privatnim licima.

U protekle tri i po godine održano je više od 80 ročišta, a datum izricanja prvostepene presude još nije određen.

Kazna za korupciju – pomilovanje

Pred Sudom BiH je, od njegovog osnivanja 2003. godine, suđeno 22 političara i državnim službenicima, optuženim za korupciju. Njih 14 je pravosnažno ili nepravosnažno oslobođeno, Ante Jelavić je u bjekstvu, dok petero još čeka prvostepenu presudu.

Dvojica osuđenih su Momčilo Mandić i Miroslav Rupčić, nekadašnji funkcioneri Srpske demokratske stranke (SDS) i HDZ-a.

Mandić je u martu 2007. godine pravosnažno osuđen na pet godina zatvora i nadoknadu štete od oko 4,7 miliona KM. On je dao niz neosiguranih kredita firmi u vlasništvu SDS-a i firmama svoje porodice, u periodu između 1998. i 2003. godine, kada je bio direktor a potom i predsjednik Upravnog odbora tadašnje Privredne banke Srpsko Sarajevo.

Štetu još nije nadoknadio, a pred Osnovnim sudom u Sokocu se trenutno vodi postupak naplate duga, stoji u dopisu Miloša Stajića, likvidacionog upravnika ove banke.

Rupčić je u oktobru 2004. godine osuđen na pet i po godina zatvora, jer je kao zamjenik ministra odbrane FBiH zloupotrijebio novac HV0-a za uspostavu Hercegovačke banke i bogaćenje dioničara i povezanih preduzeća. Odslužio je dvije godine i sedam mjeseci, a pušten je u julu 2007. godine, nakon

što ga je pomilovao Nebojša Radmanović, član Predsjedništva BiH.

CIN je ranije objavio da je Rupčić jedan od 25 funkcionera i javnih službenika, osuđenih za korupciju na različitim sudovima, koji su u posljednjih pet godina pomilovani aktima Predsjedništva BiH i predsjednika FBiH i RS-a.

Zaposleni u pravosudnim institucijama sa kojima su novinari CIN-a razgovarali kažu da ih takva praksa frustrira, jer obezvređuje njihov rad.

Kanevčev kaže da je teško dokazati korupciju i da bi zato takve slučajeve "trebalo oštrije kažnjavati, a očito se ide na ublažavanje kazni."

Amor Bukić, glavni republički tužilac RS-a, kaže da je frustrirajuće kako su visoko sudovi podigli letvicu za dokazivanje korupcije. Dodaje da je teško razumjeti presudu u kojoj je, na primjer, sud utvrdio da je direktor ošteti javno preduzeće za nekoliko desetina hiljada KM time što je izabrao skuplju ponudu na tenderu, ali da ga je ipak oslobodio, jer tužilac nije dokazao njegovu namjeru.

Čak i kada su tužioci imali hrabrosti optužiti značajne ličnosti, u takvim predmetima su redovno doživljavali poraz, jer sudovima gotovo ništa nije dokaz.

"Haj'mo biti realni, u ovoj zemlji teško se može neko, ko je imalo značajniji, osuditi", kaže Bukić.